

Hij is van oordeel, dat de verklaring van 1905 niet anders bedoelt te zijn dan een waarschuwing der kerk aan de theologie vanuit haar Belijdenis en dat de binding van 1942 deze verklaring, gelijk de gansche uitspraak van 1905 over de vier toen aanhangige geschilpunten denatureert. Gelijk hij ook meent, dat de veelomstreden zinsnede over het zaad des Verbonds, indien al een confessionele uitspraak dienaangaande mogelijk en wenschelijk is, klaarder en duidelijker geformuleerd kan worden, hetgeen, wij men de in de confessie tot uitdrukking gebrachte eenigheid des geloofs niet breken, eerst na breede en grondige studie en kerkelijke overweging, tot stand kan worden gebracht. Dat deze dingen den laatsten tijd over en weer niet voldoende bedacht zijn, schijnt hem een hoofdoorzaak van de ons voor God schuldige stellende verscheuring te wezen.

Wanneer ondergeteekende thans, in de gegeven feitelijke situatie, rekenschap moet geven van wat overeenstemming met 1905/1942 voor hem beteekent, dan doet hij dat door positief uit te spreken wat hij altijd geleerd heeft en leert:

De zinsnede over het „houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd" van het zaad des Verbonds, genomen in den ganschen samenhang der verklaring van 1905, geeft voor hem den regel aan, waarnaar de kerk, ambtelijk, de kinderen des Verbonds, als lidmaten der gemeente van Christus, te beschouwen en te behandelen heeft; zoodat niemand hun ontzeggen mag het deelen in de gaven, die de Heilige Geest in de gemeente van Christus" wege uitdeelt, hoewel aan Zijn vrijmacht zoowel in het al of niet geven, als ook in het bepalen van het tijdstip daarvan, niet getornd mag worden.

Wat de leer van den Doop betreft, leert hij met hen wier consciëntie ter Synode 1905 is gerustgesteld geworden, dat „volgens de Belijdenisschriften de H. Doop wezenlijk één is met de Besnijdenis. Hij beteekent en verzegelt niet wat in den doopeling aanwezig is, of voorondersteld wordt aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard. En hij geschiedt, niet op grond van de veronderstelde wedergeboorte, maar op grond van 's Heeren bevel, aan hen die van hun geloof belijdenis doen en aan hunne kinderen, omdat ook hun de beloften des Verbonds zijn toegezegd. Naar den aard der Sacramenten dient hij tot versterking van 't geloof, welke heilsweldad niet slechts onder en bij, maar ook vóór en na den Doop ontvangen kan worden". Zóó handhaaft hij eenzijdig, dat diegene die geloovig het Sacrament gebruikt en de verzegelde beloften aanneemt, daardoor verzekerd wordt van zijn deel aan het door Christus verworven heil en gesterkt in het geloof; anderzijds wordt zóó de gansche verkeerde gedachte voorkomen, alsof den niet-verkoren kinderen des Verbonds het recht op den Doop in diepen vollen zin niet zou toekomen.

Daarom leert hij tenslotte ook, in overeenstemming met 1905, dat wel niet allen Israël zijn die uit Israël zijn en dus het bondeling-zijn geen waarborg biedt voor eeuwig heil en dat integendeel het geloof een gave Gods is naar Zijn soevereine verkiezing; maar dat toch alle kinderen des Verbonds dezelfde beloften hebben ontvangen; op dezelfde wijze ernstiglijk en waarachtiglijk geroepen worden en met de wreke des Verbonds bedreigd; zoodat, behoudens Gods vrijmacht bijzonder ten aanzien van de vroeg-stervende kinderen, allen slechts door persoonlijk geloof in en bekeering tot den Heere Jezus Christus behouden worden; terwijl hun Doop hun het machtige middel des H. Geestes is, waardoor zij leeren aan Gods genade niet te vertwijfelen.

Wanneer aldus niet zou kunnen geleerd worden in onze kerken, zou hij moeten constateeren, dat de sinds 1905 onder ons bestaande confessionele eenigheid des geloofs niet meer aanwezig is en zou hij zich geroepen weten om met des te meer aandrang bij de volgende Synode te pleiten voor herstel der eenigheid, op grond van diepgaand onderzoek van Schrift en Belijdenis; hoe zwaar in dat geval ook zijn geloof zou belast worden door het besluit der Synode, „dat de Kerken het recht hebben van afgevaardigden te verwachten, dat zij instemmen met de leeruitspraken der Synode", waardoor immers alle bezwaarden praktisch bij voorbaat van afvaardiging zijn uitgesloten.

Uit het vorenstaande blijkt, dat ondergeteekende de bekende „Acte van Vrijmaking en Wederkeer" bezwaarlijk zou kunnen onderschrijven. In de eerste plaats meent hij, dat deze Acte te gemakkelijk groote woorden gebruikt, als zij spreekt over het bederf in de Gereformeerde Kerken, zoowel in de verminking of verloochening der Schriftuurlijke orde en tucht als in de verbastering der leer; dit zijn immers geen zaken die in zoo kort tijdsverloop reeds definitief aan den dag treden kunnen; terwijl ook in de procedures die van dit bederf het bewijs moeten leveren de houding der daarbij betrokken bezwaarden zeker niet in alles onberispelijk is geweest. Vervolgens is hij van oordeel, dat men zich in deze Acte ten onrechte vrijmaakt van alle leeruitspraken der Synode van 1942, aangezien't meendeel der uitspraken tot nu toe nog nauwelijks voorwerp van gravamen en discussie is geweest. Al verder is het zijn overtuiging, dat deze Acte een ontijdig afbreken beteekent van de mogelijkheid tot grondige en alzijdige studie in de kerken en van de voorbereiding voor een nadere Schriftuurlijke ontwikkeling der belijdenis aangaande het verband van Verbond, Doop en wedergeboorte, welke voorbereidende studie nog maar juist is aangevangen, terwijl de eerste resultaten daarvan nog geen invloed op den gang van zaken hebben kunnen uitoefenen. En tenslotte acht hij deze Acte ook

daarin voorbarig, dat zij niet de mogelijkheid in rekening brengt om, zolang niet alle wegen tot volledig herstel totaal zijn afgesneden, terwille van de gezamenlijke kerken en haar roeping in de wereld, tijdelijk onrecht te dragen.

Doch al kan ondergeteekende om deze redenen de bovengenoemde Acte niet onderschrijven, hij moet toch met smart constateeren, dat de Synode de handhaving van de eenigheid der kerkelijke orde en discipline op hooger prijs heeft geschat, zelfs op den prijs van enkelvoudige verwarring in de kerken, dan het met wijsheid herstellen van de eenigheid des geloofs, toen deze, op een gewichtig punt, niet ten volle aanwezig bleek te zijn.

Naar zijn oordeel komt in de recente handelingen en besluiten der Synode op kerkrechtelijk gebied tot uitdrukking een ernstige overspanning van het gezag der meerdere vergaderingen en een subjectivering van ons kerkrecht in hiërarchische richting. Deze ontwikkeling moet steeds meer in strijd brengen met letter en geest der oude ons geldende Kerkenordening, ja die strijd is reeds aanwezig, terwijl daardoor veler consciëntie ten zeerste wordt verontrust.

Hij ziet deze overspanning aan het werk in de procedure tegen professor Schilder, wiens gemis aan meegaandheid reeds een reden van censuur werd geacht, in de dezen hoogleraar gestelde categorische eischen zonder dat gelegenheid tot expresselijke verdediging geboden werd; in de uitlegging van art. 31 K.O., die aan het beperkende „tenzij" in het tweede lid van genoemd artikel slechts in zeer beperkten zin recht laat wedervaren; tenslotte ook in de eenigheid van blik op de aan de orde gestelde vragen die de grondslagen van het kerkverband aangaan, waardoor telkens weer het geding is gereduceerd tot een kwestie van orde en van feitelijk Synodaal gezag.

Bovendien acht hij, dat de schorsings- en afzettingsbesluiten in strijd komen met uitdrukkelijke bepalingen der Kerkenordening. Al wordt in Art. 79 K.O. het tuchtrecht van den Kerkeraad beperkt, deze beperking kan toch nooit zoo ver gaan dat de Kerkeraad zonder meer gepasseerd wordt. En nu gebleken is dat de Synode geen principiële bezwaren heeft zelfs tegen het schorsen en afzetten van Kerkeraadsleden — en dat tegen de diepste overtuiging van zeer velen in onze kerken in, die hier directen strijd zien met art. 85 K.O. — nu is het duidelijk dat onder haar aldus uitgeoefend gezag de zelfstandigheid der plaatselijke kerk geheel dreigt verloren te gaan.

Ondergeteekende ziet zich gedrongen te verklaren, dat hij zulke besluiten niet voor zijn verantwoording kan nemen en daartegen zijn bezwaren wenscht in te brengen te bevoegder plaatse. En al is het dat hij, ter wille van de eenheid der kerken, in den tusschentijd aan deze zijn overtuiging geen factische gevolgen verbindt ten aanzien van de geschorste en afgezette broeders, toch acht hij hen zonen van éénzelfde huis te zijn en blijft in de eenigheid des geloofs met hen verbonden; daarom hen ook opwekkende en vernemende om toch alle verbittering te laten varen en overhaaste besluiten en handelingen na te laten gelijk hij zijnerzijds zich voorneemt, indien Gods genade het hem vergunt, welke genade hij over onze en onzer kerken schuld inroep, mee alles te doen wat in zijn vermogen is om de geslagen breuk te helpen heelen".

Volgende week willen wij op dat stuk nader ingaan.

C. V.

UIT DE SCHRIFT

CHRISTELIJKE ACTIE EN PROFETIE, I.

Enkele aantekeningen bij 1 Kon. 22:1-29.

Vandaag houdt men zich overal bezig met het vraagstuk der Christelijke actie. Men wil in elk verband de schade van den oorlog zien in te halen, en slaagt daarin wonderwel, althans wanneer men op de getallen let. Men is vervuld van den nood van onze wereld, die zonder Christus geen toekomst heeft. Telkens weer hoort ge de verzekering: de kerk moet haar veelal passieve houding van voorheen laten varen, en op het gansche leven weer ingrijpen. Daar zit in dit alles iets van den kruistochtentijd: „God wil het!" En men prijst de samenwerking in breder verband. Wat de Christenen ook schelden mag, er is tenslotte nog zoiets als een gemeenschappelijke taak; het gaat tenslotte toch om de „erve der vaders", en om het Koninkrijk Gods.

Bij dit alles zullen we echter niet mogen vergeten, dat er ook nog zoiets is als het profetisch Woord, dat boven alle christelijke actie staat en alles richt. Dat Woord zegt soms tot de kerk, als ze zich werpen gaat in den strijd: „Trek op, en ge zult voorspoedig zijn". Zoo kwam het meermalen tot David. Maar de Schrift spreekt ook van operaties der kerk, waarbij het Woord zwijgt. Als Saul den strijd aanbindt met de Filistijnen, moet hij zijn toevlucht zoeken tot de toovenaars van Endor, omdat de Heere hem niet meer antwoordt, noch door den dienst der profeten, noch door droomen. En ze verhaalt ook van acties, waarbij wel de stem der profeten wordt gehoord, doch het is het geluid van valsche profeten. En ook achter

die valsche profetie blijkt dan de Heere te staan, die zijn volk daardoor naar den afgrond jaagt.

Want in 1 Kon. 22 ontmoeten we Achab. In den voorzomer van het jaar, dat in dit hoofdstuk wordt bedoeld, is hij op het oorlogspad geweest. Tesamen met zijn Syrischen collega. Bij Karkar hebben ze slag geleverd tegen Assyrië. Het is geen overwinning voor hen geworden, al kan men ook niet spreken van een verpletterende nederlaag. Betrekkelijk ongeschonden keert Achab dan ook terug. Maar het nationale prestige heeft toch een leelijke knauw gekregen. En Achab zint dan ook op middelen, om de teleurgestelde aspiraties van zijn volk te bevredigen. En tamelijk spoedig komt zijn kans. Want hij ontvangt bezoek van Josafat, den koning van Juda. Een ontmoeting van vorsten heeft altijd al iets met „politiek" te maken gehad. En zeker ditmaal. Want sinds het schisma was de verhouding tusschen de beide broedervolken bepaald slecht geweest. Vrijwel zonder onderbreking was de toestand gespannen geweest; men leefde eigenlijk altijd op voet van oorlog. Maar onder Josafat wordt de koers der buitenlandse politiek, althans wat Israël betreft, radicaal gewijzigd. Achab smeedt dan ook het ijzer nu het heet is.

In zijn ministerraad ontvouwt hij zijn plannen. Hij wil een oorlog beginnen tegen den Syrischen koning, die gisteren nog zijn bondgenoot was. Want de man heeft verraad gepleegd. Indertijd was hij een verbond overeengekomen, dat Syrië alle op Israël veroverde plaatsen zou teruggeven, maar die afspraak is van den kant der Syriërs geschonden. Ze hebben nog altijd Ramoth in Gilead in handen. Achab vestigt daarop de aandacht. Die stad is van ons, en we doen maar niets. Maar dat gaat niet langer; die stad behoort toch ook tot der vaders erfdeel. En de strijd wordt dus gevoerd om een rechtvaardige zaak. Zijn ministers zijn het met hem eens. En als hij Josafat polst over mogelijke steun, overtreft diens toezegging zijn stoutste verwachtingen. Juda zal zijn legers inzetten in volle sterkte, en den meest volledigen steun geven, dien Achab maar wenschen kan.

Alleen: Josafat heeft één wensch: dat vooraf het Woord des Heeren over de plannen zal worden gevraagd. Het ging bij Achab alles zoo vlot; het was allemaal politiek en menselijke berekening. De zegen des Heeren speelt hier in het minst geen rol. Achab heeft uiteraard geen bezwaar. Zelf heeft hij aan profetie bij zijn operaties geen behoefte, maar als hij zijn nieuwen bondgenoot daarmee een plezier kan doen, waarom dan niet? En vlot verschijnen niet minder dan vierhonderd profeten ten toneele.

We vragen dan direct: waar haalt Achab die menschen opeens vandaan? Hij is toch de man, die de profeten des Heeren heeft gedood, en Elia opgejaagd. Dat maakt ons al dadelijk wantrouwig wat betreft het gehalte dezer profeten. Het konden wel eens menschen zijn, die alleen als satellieten van den koning fungeeren en voor zijn politiek het noodige applaus maken. De propagandamachine die met het oog op het volk den zegen des Heeren verkondigt over alles wat de koning maar onderneemt. En die vrees blijkt ook niet ongegrond te zijn. Want zonder aanzien verkondigen ze ook nu, dat de Heere achter de be-raadde operaties staat. Toch is hun preekje zoo neutraal mogelijk. Want ze verkondigen niet den zegen des HEEREN, den zegen van Jahwè dien Israël kent als den God van het verbond; neen, ze spreken van den „Heer", van Adonai, den Albestuurder. Dat is veracht. Want dit spreken van den Heere kan even goedkoop en oppervlakkig zijn als het spreken over „onzen lieven Heer" vandaag.

Het zint Josafat dan ook helemaal niet. Hij heeft direct begrepen: een stelletje jibroers, wel met profetische allures, doch zonder profetische openbaring. Profeten-van-beroep, maar zonder roeping. En daarom vraagt hij, of hier nog niet een profet des HEEREN is, één die het woord des verbonds spreken komt, omdat hij waarlijk gezonden is van Jahwè. Er blijkt er één te zijn, een zekere Micha ben Jimla. Maar Achab zegt direct, dat hij aan den man een hekel heeft, omdat hij altijd komt met verkondiging van onheil en vloek. Achab vermaadt hier, wat hij van de profeten verwacht: geen tegenspraak en verzet, doch slechts instemming en steun. Wel is hij op aandrang van Josafat bereid om voor ditmaal dien Micha te laten komen. Maar het blijft alles heel wonderlijk. Die vierhonderd profeten verdwijnen niet van het toneel; ze profeteeren dat het een lieve lust is. Het is allemaal niet echt. De leider, een zekere Zedekia, heeft zich een paar ijzeren hoornen weten te verschaffen, en zegt: met deze zult gij de Syriërs verpletteren. Het profetisch woord ontbreekt niet, het bijbehorend symbool evenmin. En merkwaardig, ze spreken nu opeens allemaal over Jahwè. Josafat kan zijn zin krijgen. En de bode, die Micha moet ophalen, fluistert hem in het oor: ze zijn allemaal voor, stemt gij nu in vredesnaam niet alleen tegen. Gij weet, de koning houdt niet van tegenspraak; wees dus verstandig en spreek net als de rest.

En dit heele gedoe bewijst, wat de profetie in die dagen in de politiek beteekent. Het is niet een waarachtig Woord des Heeren, vóór de plannen worden gemaakt, doch een applausje, zoogenaamd in den Naam des Heeren achteraf. Het interesseert geen sterveling, of de Heere achter de operaties staat; als 't volk er maar achter komt te staan. Kan Gods Naam dienst doen in de propaganda, waarom dan niet? Het derde